

Inclusie agenda

Ter bevordering van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in de gemeente Terneuzen

2019-2022

'Inclusie Agenda'

Actieplan (fysieke) toegankelijkheid

Voorwoord

1. Inleiding

2. Wettelijk kader

Samenhang met andere wetten in het sociaal domein

3. Actieplan

- a. Bewustwording
- b. Fysieke toegankelijkheid van openbare gemeentelijke gebouwen
- c. Fysieke toegankelijkheid van bushaltes en de openbare ruimte
- d. Fysieke toegankelijkheid van nieuwe gebouwen
- e. Toegankelijkheid van informatievoorziening
- f. Toegankelijke evenementen
- g. Toegankelijke stembureaus

4. Financiële paragraaf

5. Slot

Voorwoord

Ongeveer 1 op de 10 mensen in Nederland heeft een beperking (of een combinatie van beperkingen) die invloed heeft op het dagelijks leven. Als gevolg van de vergrijzing is de verwachting dat het aantal mensen met een beperking de komende jaren sterk zal stijgen.

De belangrijkste belemmering die mensen met een beperking ervaren is de fysieke (on)toegankelijkheid van gebouwen en de openbare ruimte. Er is onvoldoende mogelijkheid om zelfstandig te kunnen verplaatsen in de openbare ruimte. Daarnaast is er onvoldoende maatschappelijk bewustzijn over het belang van toegankelijkheid.

In het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap, hierna VN-Verdrag Handicap, staat het bevorderen van een inclusieve samenleving centraal. In een inclusieve samenleving moet iedereen mee kunnen doen zonder discriminatie, met gelijke kansen.

Het VN-Verdrag Handicap is van toepassing op alle soorten beperkingen die mensen kunnen hebben. Het kan gaan om zowel fysieke, psychische als verstandelijke beperkingen. Het Verdrag raakt veel terreinen die van belang zijn voor mensen met een beperking. Denk aan werk, onderwijs, wonen, de toegankelijkheid van de openbare ruimte en openbare gebouwen, verkeer en vervoer, zorg maar ook vrijetijdsbesteding zoals sport, cultuur en uitgaan.

Een inclusieve samenleving vraagt een integrale aanpak, vergt inzet van allerlei partijen en kan alleen bereikt worden als de mensen om wie het gaat worden betrokken bij de aanpak. Het is dus van belang dat we een beroep doen op ervaringsdeskundigen.

Het VN-Verdrag is niet alleen belangrijk voor mensen met een beperking, maar voor iedereen. Denk aan een toilet waar iedereen gebruik van kan maken. Niet alleen mensen in een rolstoel maar ook mensen die gebruik maken van een rollator, scootmobiel of mensen met kinderwagens hebben baat bij een toilet waar iedereen gebruik van kan maken.

Iedereen in Terneuzen, ongeacht leeftijd sociale klasse of beperking, moet mee kunnen doen in onze samenleving en op de dag zelf kunnen bedenken wat ze die dag willen doen zonder dit dagen van te voren in te plannen.

wethouder Jurgen Vervaet

1. Inleiding

Op 14 juli 2016 is het VN-Verdrag voor de rechten van personen met een handicap (hierna: het VN-Verdrag) aangenomen in Nederland. Een belangrijke stap in de opdracht om ervoor te zorgen dat iedereen kan mee doen.

Het Verdrag is een mensenrechtenverdrag en beschrijft de gelijke rechten en gelijke behandeling van mensen met een beperking of mensen met een chronische ziekte. Om deze rechten te realiseren moet de toegankelijkheid van werk, onderwijs, wonen, openbaar vervoer, dienstverlening en de openbare ruimte in de gemeente Terneuzen verbeteren. De plannen worden samen met ervaringsdeskundigen afgestemd. "Nothing about us, without us!" "Niets over ons, maar met ons" is een belangrijke uitspraak binnen het VN-Verdrag Handicap.

De gemeente Terneuzen wil iedereen de kans geven om volwaardig mee te kunnen doen in de maatschappij. In onder andere het Wmo beleidsplan 'blijven omzien naar elkaar', is vastgelegd dat dit uitgangspunt voorop staat binnen het sociaal domein. Buiten de ondersteuning en hulp die inwoners kunnen krijgen vanuit onder andere de Wmo, willen we ervoor zorgen dat zij zoveel mogelijk zelfstandig

en zelfredzaam zijn. Mensen met een (lichamelijke) beperking moeten zelfstandig kunnen leven, net als ieder ander.

In dit plan, 'de inclusie agenda', leggen we uit hoe we als gemeente het Verdrag op lokaal niveau gaan uitvoeren. We beschrijven met welke actiepunten we aan de slag gaan en hoe we dit gaan doen. In eerste instantie richten we ons op de fysieke toegankelijkheid van openbare ruimten en gebouwen. Later brengen we ook in beeld wat er moet gebeuren op het gebied van welzijn, cultuur, onderwijs, sport etc.

2. Wettelijk kader

Het Verdrag vormt het belangrijkste wettelijk kader voor de Inclusie Agenda. Het Verdrag stelt dat overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties activiteiten benoemen om het Verdrag geleidelijk in de praktijk te verwezenlijken.

Het doel van het Verdrag is een gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in de maatschappij en is van toepassing op alle soorten handicaps die mensen kunnen beperken in het meedoen in de samenleving. Centraal staat het bevorderen van inclusie en participatie van mensen met een handicap, zodat we komen tot een samenleving waarbij iedereen kan meedoen.

In de Tweede kamer is bij de ratificatie van het VN-Verdrag een aanvullend voorstel aangenomen waarin staat dat gemeenten een integraal plan moeten maken voor de lokale uitvoering van het VN-Verdrag Handicap. Daarom beschrijven we in deze 'inclusie agenda' met welke actiepunten de gemeente Terneuzen de komende periode aan de slag gaat.

De implementatie van het Verdrag en het opstellen van een inclusie agenda is gebaseerd op een aantal randvoorwaarden:

1. Deze inclusie agenda is gericht op langdurige inzet waarbij prioritering wordt aangebracht: De fysieke toegankelijkheid en bereikbaarheid van openbare ruimten en gebouwen stellen wij als gemeente voorop.
2. De implementatie verloopt geleidelijk.
3. Gezamenlijkheid: integraal werken en het zoeken naar verbinding is belangrijk.
4. Betrokkenheid van ervaringsdeskundigen: 'niets over ons, zonder ons'.

Samenhang met andere wetten in het sociaal domein

Het VN-Verdrag hangt samen met andere wetten binnen het sociaal domein. Op 28 april 2014 is de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning door de Tweede Kamer aangenomen. De wet is op 1 januari 2015 in werking getreden en heet sindsdien Wmo2015. In het beleidsplan voor de Wmo van de gemeente Terneuzen 'Omzien naar elkaar', is opgenomen dat de gemeente Terneuzen iedereen de kans wil geven om mee te doen. Binnen het sociaal domein staat dit doel voorop. De gemeente Terneuzen ondersteunt de eigen kracht en mogelijkheden van mensen. Hierbij houden we rekening met individuele kwetsbaarheden en ervaringsdeskundigheid. Binnen het beleidsplan 'Omzien naar elkaar' leggen we de focus op mensen die ondersteuning nodig hebben om mee te kunnen doen aan de samenleving. Hierbij gaat het vaak om 'kwetsbare burgers' zoals mensen met een fysieke of geestelijke beperking. Ook worden chronische psychiatrische mensen en mensen met psychosociale problemen genoemd. De gemeente Terneuzen wil dat alle (kwetsbare) mensen naar eigen vermogen mee kunnen doen in de Terneuzense samenleving. Het VN-Verdrag heeft dan ook veel raakvlakken met het Wmo beleidsplan met als uiteindelijk doel een inclusieve samenleving.

Er zijn ook raakvlakken met andere lokale inspanningen binnen het sociaal domein. In de Participatiewet, de Jeugdwet, de Wet op passend onderwijs draait het ook om meedoen naar vermogen. Ook buiten het sociaal domein zijn er raakvlakken. In de Omgevingswet bijvoorbeeld staat betrokkenheid van burgers centraal. Dit sluit aan bij het uitgangspunt van het VN-Verdrag: 'niets over ons, zonder ons'.

In het beleidsplan 'omzien naar elkaar' is een paragraaf 'toegankelijkheid' opgenomen. In deze paragraaf staat beschreven dat mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking gelijkwaardig moeten kunnen meedoen in de maatschappij. Ook wordt beschreven dat de gemeente verantwoordelijk is voor de toegankelijkheid van overheidsgebouwen, diensten en de openbare ruimte. We stellen dat het ondersteunen van mensen om zo lang mogelijk zelfredzaam te zijn en deel te nemen aan de samenleving begint bij het toegankelijk maken van de samenleving. Zorgen voor de toegankelijkheid van publieke gebouwen, publieke dienstverlening ofwel algemene voorzieningen en de openbare ruimte is hier een belangrijk onderdeel van.

In hoofdstuk 3 brengen we in kaart waar we de komende periode aan willen werken als het gaat om toegankelijkheid. Per aandachtspunt beschrijven we het doel dat we willen bereiken en hoe we dit gaan doen.

3. Actieplan

In deze paragraaf beschrijven we hoe we de komende jaren op lokaal niveau gaan werken aan inclusie. Het actieplan is tot stand gekomen in samenwerking met de Stichting Gehandicaptenbeleid Terneuzen en andere ervaringsdeskundigen uit Zeeuws-Vlaanderen, waaronder de Stichting Drempelvrij Hulst en de Zeeuws-Vlaamse werkgroep gericht op het verbeteren van de toegankelijkheid. Samen werkten we aan de totstandkoming van deze inclusie agenda. De coördinatie van de uitvoering van het actieplan ligt bij het team maatschappelijke ontwikkeling en wordt uitgevoerd in samenspraak met verschillende afdelingen.

De gemeente Terneuzen richt zich op de volgende onderwerpen:

- a. Bewustwording
- b. Fysieke toegankelijkheid van openbare gemeentelijke gebouwen
- c. Fysieke toegankelijkheid van bushaltes en de openbare ruimte
- d. Fysieke toegankelijkheid van nieuwe gebouwen
- e. Toegankelijkheid van informatievoorziening
- f. Toegankelijke evenementen
- g. Toegankelijke stembureaus

a. Bewustwording over het VN-Verdrag vergroten

De aanleiding

Het vergroten van bewustwording over het VN-Verdrag is een van de eerste prioriteiten. Bewustwording onder beleidsmedewerkers, bedrijven, organisaties, horeca en algemeen publiek zal moeten groeien om gezamenlijk invulling te kunnen geven aan een inclusieve samenleving. Iedereen moet hier zijn eigen steentje aan bijdragen. Wij willen ervoor zorgen dat het VN-Verdrag gaat leven door bewustwording te creëren bij verschillende partijen in de Terneuzense samenleving.

Wat willen we bereiken?

Door bewustwording willen we ook andere partijen dan alleen de gemeente en ervaringsdeskundigen aanzetten tot actie. Een inclusieve samenleving is een verantwoordelijkheid van iedereen. Het doel is dat partijen zoals horecaondernemingen, architecten en ontwikkelaars een eigen visie ontwikkelen ten aanzien van het verbeteren van (fysieke) toegankelijkheid en het benaderen en/of ondersteunen van mensen die hulp nodig hebben.

Wat gaan we er voor doen?

We benaderen verschillende partijen om in gesprek te gaan over het VN-Verdrag. Denk hierbij aan aansluiten bij ondernemersverenigingen, het actief benaderen van horecaondernemers en het verzorgen van informatieve presentaties. Daarnaast besteden we jaarlijks, tijdens de week van de toegankelijkheid, aandacht aan het onderwerp toegankelijkheid. Dit doen we door het organiseren van verschillende activiteiten en door aan te sluiten bij bijvoorbeeld de landelijke testdag waarbij verschillende kernen worden getest op toegankelijkheid van de openbare ruimte, horeca en/of winkels etc.

Vervolgstappen

Jaarlijks wordt er een plan van aanpak gemaakt waarin activiteiten worden gepland om bewustwording in de gemeente Terneuzen te vergroten. Het opstellen van dit jaarlijkse plan van aanpak wordt in samenwerking gedaan met ervaringsdeskundigen uit de Zeeuws-Vlaamse werkgroep toegankelijkheid.

Wanneer gaan we dit doen?

Jaarlijks wordt het plan van aanpak aangepast. Een eerste plan van aanpak zal in de zomer van 2019 worden opgesteld. Aan het eind van elk jaar worden de activiteiten geëvalueerd en wordt het plan van aanpak daarom aangepast.

Wat mag het kosten?

We reserveren per jaar een bedrag van 250 euro per jaar voor het organiseren van activiteiten. Deze kosten worden gebruikt voor onder andere het huren van locaties, vervoer ervaringsdeskundigen etc. In totaal gaat het om een bedrag van 1000 euro voor het jaar 2019 t/m 2022. Deze kosten dekken we binnen bestaand budget.

b. Fysieke toegankelijkheid van openbare gemeentelijke gebouwen

De aanleiding

In 2017 zijn we aangesloten bij de App 'Ongehinderd'. De App stimuleert het toegankelijk maken van gebouwen. Dit wordt gedaan door in de App 'Ongehinderd' positieve punten van toegankelijkheid van het gebouw te tonen. 'Ongehinderd' heeft vijftig gemeentelijke gebouwen binnen de gemeente Terneuzen getest. Van deze keuring heeft de gemeente rapportages ontvangen. In de rapportages staan aanbevelingen voor het aanpassen van deze gebouwen op toegankelijkheid waardoor gebouwen (nog) toegankelijk(er) worden.

Wat willen we bereiken?

We willen dat alle gemeentelijke gebouwen in de gemeente Terneuzen toegankelijk zijn voor mensen met een (fysieke) beperking zodat zij zonder problemen gebruik kunnen maken van alle diensten die de gemeente Terneuzen te bieden heeft.

Wat gaan we er voor doen?

Om de gebouwen toegankelijk te maken passen we de gebouwen aan naar aanleiding van de aanbevelingen van 'Ongehinderd'. Om een goed beeld te krijgen van deze kosten, heeft Ongehinderd een kostenraming gemaakt van de eerder ontvangen rapportages. In de kostenraming wordt duidelijk wat de totale kosten van de aanpassingen zijn. Het aanpassen van de gebouwen kost tijd en moet worden gepland. We kiezen ervoor de uitvoering uit te besteden. De afdeling Realisatie & Beheer voert hierbij de regie.

Wanneer gaan we dit doen?

Het aanpassen van de gebouwen zal in het vierde kwartaal van 2019, uiterlijk in het eerste kwartaal van 2020 starten. We gebruiken 2019 op de geplande werkzaamheden aan te besteden. De aanpassingen zullen daarna geleidelijk worden uitgevoerd. We streven ernaar om de aanpassingen eind 2021 uitgevoerd te hebben.

Wat mag het kosten?

In bijlage 1 is een overzicht terug te vinden van de ingeschatte kosten door 'Ongehinderd'. We kiezen ervoor de kosten voor de gebouwen die in aanmerking komen voor een 'Nederlands Keurmerk Toegankelijkheid' aan te houden. We gaan uit van het maximale bedrag inclusief 10% onvoorziene kosten. In totaal komt het bedrag op €886.500. Dit is inclusief aanpassing van de bushaltes (zie 3c). Dit bedrag wordt niet alleen gebruikt voor de aanpassingen van de gebouwen die in aanmerking komen voor het 'Nederlands Keurmerk toegankelijkheid', maar ook voor de andere gebouwen. De daadwerkelijke aanpassingen zullen gedaan worden op basis van de minimale kosten. Het overgebleven bedrag wordt gebruikt om te starten met de aanpassingen van de overige gebouwen. Een totaal overzicht van de geteste gebouwen is terug te vinden in de bijlage.

Om de opdracht goed uit te kunnen voeren houden we rekening met de voorbereiding en uitbesteding van de werkzaamheden. We besteden de opdracht uit. Deze kosten activeren we niet. We schatten de kosten hiervoor op een bedrag van €40.000, waarvan €10.000 in 2019 en €30.000 in 2020. We adviseren de kosten in 2019 te dekken door het begrotingsresultaat 2019 (€10.000) en in 2020 (€30.000) mee te nemen bij het opstellen van de perspectievennota 2020-2023/begroting 2020.

c. Fysieke toegankelijkheid bushaltes en de openbare ruimte

De aanleiding

Niet alleen de openbare gemeentelijke gebouwen moeten voldoen aan de toegankelijkheidseisen, ook is het belangrijk dat deze gebouwen goed bereikbaar zijn voor mensen met een fysieke beperking. Door de bushaltes en de openbare ruimte toegankelijk te maken willen we ervoor zorgen dan men zonder problemen het gebouw kan betreden. In 2011 en 2012 zijn er door de gemeente Terneuzen in totaal 37 bushaltes aangepast in het kader van het project "Toegankelijk Openbaar Vervoer". Naast de beleidslijn en de prioritering van de provincie Zeeland (het aanpassen van haltes die veel gebruikt worden), is ons uitgangspunt om in iedere woonkern van de gemeente minimaal één halte toegankelijk te maken voor reizigers met een functiebeperking. In 2019 en 2020 willen we de toegankelijke haltes verder uitbreiden.

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is de gemeenschappelijke ruimte. We willen dat inwoners ongeacht (fysieke) beperking gebruik kunnen maken van de openbare ruimten in onze gemeente. Hiervoor moeten inwoners ongehinderd gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer. Inwoners en bezoekers moeten zonder hinder kunnen gaan en staan waar zij willen. De openbare ruimte en toegankelijkheid van openbaar vervoer speelt hierbij een belangrijke rol.

Wat gaan we er voor doen?

1. Toegankelijk maken openbaar vervoer haltes:

Door de provincie is er een inventarisatie gemaakt van de nog aan te passen haltes in de gemeente Terneuzen. In totaal zijn 53 halteplaatsen nog niet toegankelijk. De provinciale subsidie voor aanpassingen van de haltes bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten tot en maximum van €25.000 per halteplaats. Dit betekent dat minimaal de helft van de kosten door de wegbeheerder zelf moeten worden bekostigd.

In bijlage 2 is het aantal in- en uitstappers te lezen per halte. Het gebruik van sommige haltes is minimaal, minder dan 5 gebruikers per dag. Voor aanpassingen van de halte is gekeken naar minimaal 10 gebruikers per dag. Dit komt neer op ongeveer 4000 in- en uitstappers op jaarbasis. Indien dit criterium wordt toegepast, komen 16 halteplaatsen in aanmerking voor aanpassen in het kader van de toegankelijkheid.

2. In beeld brengen van de huidige situatie van de openbare ruimte:
Om in beeld te krijgen of de openbare ruimte in de gemeente Terneuzen (fysiek) toegankelijk is voor mensen met een functiebeperking, willen we weten wat hiervoor nodig is. Ook willen we in beeld brengen wat de huidige situatie is rondom toegankelijkheid in de openbare ruimte. Hiervoor bepalen we in overleg met ervaringsdeskundigen/burgers welke openbare locaties verbeterd kunnen worden. Indien nodig passen we (een deel van) de openbare ruimte aan, indien realistisch en haalbaar.

Wanneer gaan we dit doen?

1. In het eerste kwartaal van 2020 starten we met het aanpassen van de bushaltes. Dit gebeurt geleidelijk. Voor 1 juli 2020 zijn de werkzaamheden afgerond.
2. Eind van 2020 maken we in overleg met ervaringsdeskundigen een plan van aanpak voor het testen van de openbare ruimte in de gemeente Terneuzen.

Wat zijn de vervolgstappen?

1. We starten met het aanpassen van de bushaltes.
2. Na de inventarisatie komen we met een plan van aanpak om de toegankelijkheid van de openbare ruimte indien nodig te verbeteren. Afhankelijk van de uitkomsten bepalen we de vervolgstappen.

Wat mag het kosten?

1. Subsidie voor het aanpassen van bushaltes:
De totale kosten voor aanpassingen van deze halteplaatsen zijn geraamd op €200.000 (excl. 21 % btw). Deze kosten zijn opgenomen in het totale investeringskrediet van €886.500.

Na positieve besluitvorming van het college vragen we voor de aanpassing van de bushaltes subsidie aan bij de provincie. De subsidie bedraagt maximaal 50% van het investeringsbedrag. Na toekenning door de Provincie brengen we het subsidiebedrag in mindering op de investeringskosten.

De halte in Hoek wordt ook aangepast, maar vanwege de bijzondere ligging is hiervoor een apart project opgestart met uitvoering in 2019.

2. Aan het maken van een plan van aanpak voor de inventarisatie van de openbare ruimte zitten geen kosten verbonden. Het plan van aanpak zal uitwijzen welke middelen er nodig zijn om de openbare ruimte te verbeteren.

d. Fysieke toegankelijkheid van nieuwe projecten (programma van eisen)

De aanleiding

Niet alleen bestaande gebouwen moeten voldoen aan de toegankelijkheidseisen, ook in de toekomst houden we rekening met de toegankelijkheid. Momenteel is er geen landelijke wetgeving op het gebied van toegankelijkheid als het gaat om de inrichting van de openbare (buiten)ruimte. Wel zijn er bepaalde richtlijnen waar men aan moet voldoen. Echter blijkt achteraf vaak dat deze richtlijnen niet zijn doorgevoerd in de praktijk. In de toekomst willen we voorkomen dat de inrichting van de openbare buitenruimte en gebouwen niet voldoet aan de toegankelijkheidseisen. Het inbedden van recente richtlijnen omtrent toegankelijkheid moeten ervoor zorgen dat er vooraf rekening wordt gehouden met de (fysieke)toegankelijkheid van de openbare (buiten)ruimte en gebouwen. Hiermee wordt voorkomen dat er achteraf aanpassingen nodig zijn.

Wat willen we bereiken?

We willen dat nieuwe gebouwen en de inrichting van de openbare ruimte voldoen aan de nieuwe toegankelijkheidseisen. Al vroeg in de ontwikkeling van nieuwe projecten worden de recente toegankelijkheidseisen meegenomen. Hiermee voorkomen we dat er in een te laat stadium aanpassingen moeten worden doorgevoerd om de toegankelijkheid te borgen.

Wat gaan we er voor doen?

- We onderzoeken de mogelijkheid of het programma van eisen kan worden aangepast en bekijken of de recente toegankelijkheidseisen hierin kunnen worden opgenomen.
- Het programma van eisen wordt aangepast in overleg met ervaringsdeskundigen.
- De afdeling R&B, O&E maken gebruik van het handboek voor toegankelijkheid en geven zoveel mogelijk navolging aan de eisen die hierin beschreven staan.
- We handhaven op het nastreven van de toegankelijkheidseisen zoals beschreven in het programma van eisen.

Wat zijn de vervolgstappen?

We schaffen het handboek toegankelijkheid aan voor de afdeling R&B en O&E. Nieuwe projecten worden in behandeling genomen met daarin het aanpaste programma van eisen.

Wanneer gaan we dit doen?

In 2020 onderzoeken we of het programma van eisen kan worden aangepast naar de meest recentelijke toegankelijkheidseisen. De ervaringsdeskundigheid van mensen met een beperking wordt hierin meegenomen. Vervolgens worden de toegankelijkheidseisen onderdeel van het programma van eisen. De verwachting is dat er in aan het eind van 2020 een nieuw programma van eisen is.

Wat mag het kosten?

De kosten voor de aanschaf van het handboek toegankelijkheid zijn € 196,20 per boek. We schaffen van dit boek twee exemplaren aan voor de afdeling R&B en de afdeling O&E. Dit komt op een bedrag van afgerond €400. Deze kosten dekken we binnen bestaand budget R&B.

e. Toegankelijkheid van informatievoorziening

De aanleiding

In 2018 is het Besluit Digitale Toegankelijkheid in werking getreden. Hierin staan regels waaraan websites en apps vanaf 23 september 2019 moeten voldoen. Dit Besluit is een voorloper op de wet Digitale Overheid.

Wat willen we bereiken?

We willen dat alle informatie over de gemeente toegankelijk is voor onze inwoners. Iedereen moet op een eenvoudig wijze informatie kunnen krijgen over onze gemeente. Doven, slechthorenden, blinden en mensen met een verstandelijke beperking, moeten toegang hebben tot onze informatie. We willen dat de gemeentelijke website volledig voldoet aan de toegankelijkheidseisen.

Wat gaan we er voor doen?

We spitsen ons toe op de toegankelijkheid van www.terneuzen.nl. De website is door iedereen te bezoeken. We willen dat alle inwoners eenvoudig toegang hebben tot onze diensten. We voorzien onze website van een toegankelijkheidsverklaring. Ook richten we ons op onze brieven aan inwoners. Intern besteden we aandacht aan het schrijven van brieven op B1-niveau. Er zijn taalcoaches beschikbaar en we bieden workshops aan om helder schrijven te ondersteunen. Ook onderzoeken we andere vormen van communicatie, zoals meer gebruik maken van afbeeldingen en filmpjes.

Om de toegankelijkheidseisen uiteindelijk te borgen in al onze portals en apps moeten we nog een aantal zaken organiseren:

- een inventarisatie van onze websites en apps die onder de regels vallen;
- audits organiseren op deze websites en apps;
- de medewerkers opleiden die deze websites en apps beheren.

Daarnaast heeft ook de leverancier van de websites en apps een rol in het leveren van toegankelijke software. Het is van belang dat we al weten waarop we moeten letten tijdens het inkoopproces voor software.

Wat mag het kosten?

Het is nog niet bekend welke kosten het doorvoeren van dit actiepoint met zich meebrengt. Er zal indien nodig een apart voorstel komen over dit onderwerp.

f. Toegankelijke evenementen

De aanleiding

We vinden een goede toegankelijkheid voor bezoekers van grote evenementen in onze gemeente belangrijk. Een betere mobiliteit is voor iedereen prettig. Toegankelijkheid van grote evenementen moet de norm worden, ontoegankelijk de uitzondering. Het VN-Verdrag van de rechten voor mensen met een beperking stelt zelfs dat toegankelijkheid een eis is.

Wat willen we bereiken?

Alle inwoners van de gemeente Terneuzen moeten kunnen deelnemen aan evenementen die in onze gemeente worden georganiseerd. Mensen in een rolstoel moeten niet met problemen m.b.t. toegankelijkheid geconfronteerd worden tijdens evenementen.

Wat gaan we er voor doen?

Concreet betekent dit dat evenementen organisaties zorgen voor bepaalde voorzieningen zoals aangepaste toiletten, drempel vrije zones. Tevens wordt er duidelijk gecommuniceerd, ook aan slechthorenden en slechtzienden. Het is daarom van belang om organisaties bewust te maken van de problemen die mindervaliden ondervinden bij evenementen. Momenteel onderzoeken we de aanpassing van het gemeentelijk evenementenbeleid. Ook de toegankelijkheid voor mindervaliden komt hierbij aan de orde.

Op het aanvraagformulier voor een evenementenvergunning vragen we aandacht voor de doelgroep. Dit doen we door de volgende zin toe te voegen op het aanvraagformulier: 'Denkt u ook aan voorzieningen voor mensen met een beperking?'

Daarnaast onderzoeken we hoe we deze eisen beter kunnen handhaven. We zouden dit bijvoorbeeld kunnen doen door samen met ervaringsdeskundigen die de evenementen bezoeken te kijken of de aanpassingen ook daadwerkelijk zijn doorgevoerd. Ervaringsdeskundigen die de evenementen bezoeken zouden gemakkelijk contact moeten kunnen leggen met de boa's. De komende periode onderzoeken we hoe we dit het beste kunnen organiseren.

Wat zijn de vervolgstappen?

Op het aanvraagformulier voor een evenementenvergunning voegen wij de volgende zin toe: 'Denkt u ook aan voorzieningen voor mensen met een beperking?' Tevens vragen wij of men kan toe lichten hoe zij dit gaan doen.

Na vaststelling van het mogelijk gewijzigde evenementenbeleid zou dit gevolgen kunnen hebben voor de voorwaarden in een evenementenvergunning. In eerste instantie zou dit gevolgen kunnen hebben voor grotere evenementen.

Vervolgens bekijken we hoe we de doorgevoerde nieuwe toegankelijkheidseisen handhaven door middel van samenwerking met ervaringsdeskundigen.

Wat mag het kosten?

Dit actiepunt zal geen gemeentelijke kosten met zich meebrengen.

g. Toegankelijkheid stembureaus

De aanleiding

Vanaf 1 januari 2019 is er een wetwijziging van kracht die zegt dat de stemlokalen 100 procent toegankelijk moeten zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Deze wetwijziging vloeit voort uit de ratificering van het VN-Verdrag Handicap.

Wat willen we bereiken?

Iedereen heeft het recht om te stemmen en daarom zou niemand een obstakel moeten ervaren om te gaan stemmen. Alle stembureaus in onze gemeente moeten daarom voldoen aan de toegankelijkheidseisen.

Wat gaan we er voor doen?

Begin 2019 zijn de stembureaus uit de gemeente Terneuzen gecontroleerd op de wettelijke toegankelijkheidseisen voor stembureaus. De raad is geïnformeerd over de stand van zaken van de stembureaus en waar nodig hebben kleine aanpassingen plaatsgevonden ter bevordering van de verkiezingen in maart van dit jaar. Overige aanpassingen zijn genotuleerd en worden meegenomen naar de verkiezingen van 2021.

De verwachting is dat de toegankelijkheidseisen voor 2021 worden aangescherpt.

We willen voldoen aan deze toegankelijkheidseisen en ervoor zorgen dat stembureaus voor iedereen, met een functiebeperking, toegankelijk zijn en dat mensen ongehinderd hun stem kunnen uitbrengen.

Wat zijn de vervolgstappen?

De laatste ontwikkelingen met betrekking tot de toegankelijkheidseisen houden we nauw in de gaten. Indien de criteria worden aangescherpt maken we een plan van aanpak om de stembureaus toegankelijk te maken.

Wat mag het kosten?

Het maken van een plan van aanpak brengt voorlopig geen extra kosten met zich mee.

4. Financiële paragraaf

a. Bewustwording

We reserveren per jaar een bedrag van 250 euro per jaar voor het organiseren van activiteiten. Deze kosten worden gebruikt voor onder andere het huren van locaties, vervoer ervaringsdeskundigen etc. In totaal gaat het om een bedrag van 1000 euro voor het jaar 2019 t/m 2022. Deze kosten dekken we binnen bestaand budget.

b. Fysieke toegankelijkheid van openbare gemeentelijke gebouwen &

c. Fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte

De totale kosten van de aanpassingen, voortvloeiende uit het actieplan (fysieke) toegankelijkheid als gevolg van de implementatie van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in de gemeente Terneuzen, zijn €886.500. We vragen een investeringskrediet aan voor een totaalbedrag van € 886.500.

Dit investeringskrediet bestaat uit de volgende bedragen:

Omschrijving	investering 2019
Aanpassingen ivm VN Verdrag huisvesting stadhuis/stadskantoor Terneuzen	22.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag huisvesting Toonbeeld Terneuzen	70.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school de Kameleon Terneuzen	20.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school 't Geuzennest Terneuzen	3.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag Zeemeeuw-de Stelle Terneuzen	35.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school Mozaiek Sluiskil	32.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school Laureyn Philippine	27.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school de Vlaswiek Koewacht	31.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag JGZ deel in MFC de Statie Sas van Gent	4.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag bibliotheek Terneuzen + bibliotheek in Statie	24.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag Sportcentrum Vliegende Vaart	20.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag Scheldetheater Terneuzen	4.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag Industrieel Museum Zeeland Sas van Gent	6.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag museum het Warenhuis Axel	43.000
Aanpassingen ivm VN Verdrag schoolmuseum Schooltijd Terneuzen	111.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag diverse welzijnsaccommodaties* *zie overzicht Ongehinderd om welke welzijnsaccommodaties het gaat	231.500
Aanpassingen ivm VN Verdrag diverse bushaltes	200.000
Totaal	886.500

Volgens de financiële verordening gemeente Terneuzen 2017 (verordening ex artikel 212 Gemeentewet) mag renovatie aan schoolgebouwen en bedrijfsgebouwen afgeschreven worden in 25 jaar. Bovenge-noemde aanpassingen vallen hieronder met uitzondering van deabri's. Deze worden in 30 jaar afge-schreven.

Bij de berekening van de kapitaallasten gaan we uit van aanvang van de werkzaamheden vanaf oktober 2019.

De kapitaallasten behorende bij dit investeringskrediet zijn voor de periode 2019-2022:

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Aanpassingen ivm VN Verdrag huisvesting stadhuis/stadskantoor Terneuzen	220	1.533	1.507	1.481
Aanpassingen ivm VN Verdrag huisvesting Toonbeeld Terneuzen	700	4.879	4.795	4.711
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school de Kameleon Terneuzen	200	1.394	1.370	1.346
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school 't Geuzennest Terneuzen	35	244	240	236
Aanpassingen ivm VN Verdrag Zeemeeuw-de Stelle Terneuzen	350	2.440	2.398	2.356
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school Mozaiek Sluiskil	320	2.230	2.192	2.154
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school Laureyn Philippine	270	1.882	1.850	1.817
Aanpassingen ivm VN Verdrag brede school de Vlaswiek Koewacht	310	2.161	2.124	2.086
Aanpassingen ivm VN Verdrag JGZ deel in MFC de Statie Sas van Gent	45	314	308	303
Aanpassingen ivm VN Verdrag bibliotheek Terneuzen + bibliotheek in Statie	245	1.708	1.678	1.649
Aanpassingen ivm VN Verdrag Sportcentrum Vliegende Vaart	205	1.429	1.404	1.380
Aanpassingen ivm VN Verdrag Scheldetheater Terneuzen	45	314	308	303
Aanpassingen ivm VN Verdrag Industrieel Museum Zeeland Sas van Gent	60	418	411	404
Aanpassingen ivm VN Verdrag museum het Warenhuis Axel	430	2.997	2.946	2.894
Aanpassingen ivm VN Verdrag schoolmuseum Schooltijd Terneuzen	1.115	7.772	7.638	7.504
Aanpassingen ivm VN Verdrag diverse welzijnsaccommodaties*	2.315	16.136	15.858	15.580
<small>*zie overzicht Ongehinderd om welke welzijnsaccommodaties het gaat</small>				
Aanpassingen ivm VN Verdrag diverse bushaltes	1.667	12.617	12.417	12.217
Totaal	6.865	60.466	59.442	58.418

We adviseren de kosten in 2019 van € 6.865 te dekken uit het begrotingsresultaat 2019 en de kosten vanaf 2020 mee te nemen bij het opstellen van de perspectievennota 2020-2023/ begroting 2020 (2020: € 60.466 / 2021: € 59.442 / 2022: € 58.418). De laatst bekende stand van de financiële positie voor de komende jaren laat zien dat er voldoende ruimte is in het begrotingsresultaat om deze kosten te dekken.

Na toekenning van subsidie voor het aanpassen van de bushaltes door de Provincie, brengen we het toegekende bedrag in mindering op de investeringskosten. Dit betekent een verlaging van de kapitaallasten. We nemen deze verlaging mee bij het opstellen van de begroting van 2020 (indien mogelijk, dit is afhankelijk van het tijdstip van toekenning van de subsidie).

Daarnaast schatten we de kosten van de voorbereiding en uitbesteding van de werkzaamheden op €40.000 waarvan €10.000 in 2019 en €30.000 in 2020. We adviseren de kosten in 2019 te dekken door het begrotingsresultaat 2019 €10.000) en in 2020 (€30.000) mee te nemen bij het opstellen van de perspectievennota 2020-2023/begroting 2020.

d. Fysieke toegankelijkheid van nieuwe gebouwen

De kosten voor de aanschaf van het handboek toegankelijkheid zijn € 196,20 per boek. We schaffen van dit boek twee exemplaren aan voor de afdeling R&B en de afdeling O&E Dit komt op een bedrag van afgerond €400. Deze kosten dekken we binnen bestaand budget.

e. Toegankelijkheid van de informatievoorziening

Het doorvoeren van dit actiepunt brengt voorlopig geen extra kosten met zich mee. Indien dit in de toekomst nodig is zal hier een apart voorstel voor komen.

f. Toegankelijke evenementen

Dit actiepunt zal geen gemeentelijke kosten met zich meebrengen.

g. Toegankelijke stembureaus

Dit actiepunt brengt voorlopig geen gemeentelijke kosten met zich mee.

5. Slot

De inclusie agenda is een dynamisch document en een eerste aanzet ter bevordering van de implementatie van het VN-Verdrag. Niet alleen fysieke toegankelijkheid is een aandachtspunt in onze gemeente. Meedoen voor mensen met een beperking gaat verder dan alleen fysieke toegankelijkheid. Iedereen in onze samenleving zou hier een steentje aan bij moeten dragen. De gemeente kan enkel een eerste aanzet en het goede voorbeeld geven. In het beleidsplan sociaal domein hebben we aandacht voor de inclusieve samenleving, een samenleving voor iedereen waarin iedereen ongeacht leeftijd, sociale klasse, afkomst of beperking zich thuis moet kunnen voelen in onze gemeente. Het beleidsplan sociaal domein zal dan ook verder borduren op de uitgangspunten van het VN-Verdrag.

Aldus vastgesteld in de vergadering van ..... (datum)

De gemeenteraad van Terneuzen,
griffier,

J.H.P. (Joost) de Jong

burgemeester,

J.A.H. (Jan) Lonink